

A Biblia Lejterjakab¹ fordításai

Miért tesszük tönkre a bolygót?²

„Mózes első könyvében Isten azt mondja a férfinak és az asszonynak: »Uralkodjatok a tenger halain, az ég madarain és a földön csúszó-mászó mindenféle állaton!« Ellen Davis, a Duke Egyetem kutatója a Szentírás mezőgazdasági vonatkozásairól írt könyvében foglalkozott ezzel a kitételrel. »Az *uralkodás* szó azt a képzetet kelti, hogy vaskézzel, fölérendelt pozícióból tartjuk kordában a világ többi részét«.

Csakhogy az adott szövegekörnyezetben a héber *radah* szó nagyon mást jelent. Ha pedig így áll a helyzet, akkor a Nyugat kultúrájának egyik fő gondolata a Biblia félreértelmezésén alapul. Mózes első könyve vitathatatlanul kitüntetett szerepet szán az embernek, az egyetlen lénynek, amelyet Isten önnön képére teremtett, szögezte le Davis. De Isten előttünk már a többi lényt is megáldotta, ráadásul pont ugyanazokkal a szavakkal: »Szaporodjatok és sokasodjatok.« Bármit is jelent a *radah*, azt semmiképpen sem jelentheti, hogy »tegyétek semmissé az áldást«, állítja Davis. Márpedig ezt tettük: uralmunk alá hajtottuk a Földet, és közben rengeteg fajt kiirtottunk. A SARS-CoV-2 és a vadon élő állatokban kialakult többi vírus egyesek szerint azt bizonyítja: szelet vetettünk, és vihart arattunk.

Davis fordításában a *radah* nem „uralkodást”, hanem „a fajok értő felügyeletét” jelenti. Isten arra sarkallt bennünket, mondja Davis, hogy legyünk mesterek, kövessük azt az utat, amelyen haladva ő megteremtett bennünket, és sáfárkodjunk értő módon az ő teremtményeivel. A félreértés következményei súlyosak: mintha egy antik illemtankönyv sugalmazását – ha valakivel első alkalommal találkozol, simítsd meg finoman az orcáját – úgy értelmeztük volna: vágd jól arcon.”

A nyugati narratívában a 17. század, a felvilágosodás kora hozta a következő nagy fordulatot. A felvilágosodás megszabadította az embereket az ősi szövegek követésének kényszerétől, ugyanakkor megerősítette bennük azt a gondolatot, hogy uralniuk kell a Földet. Philip Blomm német történész szerint a felvilágosodás legalábbis részben a 16. századi „kis jégkorszakban” gyökerezett, amikor még Rotterdam közelében is látni lehetett jéghegyet, és Európa-szerte drámaian csökkentek a termés hozamok. Mivel az imádság csak nem segített, az emberek egyre inkább kétségbe vonták a vallás hatékonyságát, inkább a megfigyeléseken és

---

¹ A **leiterjakab** (másként **lejterjakab**, **Leiter Jakab**) az olyan félrefordítások (...) elnevezése, amelyekben a fordító a rossz nyelvtudása miatt, vagy a szövegekörnyezet ismeretének hiányában az idegen kifejezést szó szerint fordítja le, aminek értelme nem felel meg az eredeti kifejezés értelmének. Más esetekben a hiba nem a fordító hiányos nyelvtudásán, hanem egyéb, általában szaknyelvi ismeretek hiányán alapszik. (Wikipédia)

Részletesebben: <https://hu.wikipedia.org/wiki/Leiterjakab>

² Kunzig, Robert 2020. Nem szabad kihagyni az esélyt. In: National Geographic 2020. november (p. 69-71.)

tapasztalaton alapuló módszeres tanulásra, az így megszerzett tudásra, a tudomány vívmányaira támaszkodtak.”

Dawkins, Richard. Isteni téveszme.

<https://m.nyest.hu/hirek/felreforditasok-bibliai-heberbol>